

10. Holomsha, M.Ya. (2011), "The corruption risks of defense sector of Ukraine", *Posylennya dobrochesnosti ta protydiya koruptsiyi v oboronnomu sektori Ukrainy: zbirnyk materialiv mizhnarodnoyi konferentsiyi* [Strengthening Integrity and anti-Corruption in defence of Ukraine: proceedings of the international conference], NISD, Kyiv, pp. 36-38.
11. Turkot, M.S., Bogutskiy, P.P., Dyachuk, S.I., Vernidubov, I.V. and Sehed, S.P. (2014), *Kriminalno-pravovi ta kriminologichni osnovy zabezpechennya voennoyi bezpeky Ukrainy: nauk.-prakt. posib.* [Criminal law and criminological foundations of military security of Ukraine: scientific-practical guide], Vydavnychi dim «ArtEk», Kyiv, Ukraine.
12. "The Ministry of Defence of Ukraine: strategic defence bulletin", available at: <http://www.mil.gov.ua/index.php?part=corruption&lang=ua&sub=corruption2012>.

УДК 343.51: 343.52

МЕТА ТА МОТИВ: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 199 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Михайлов І.М., провідний спеціаліст

*Національна академія прокуратури України вул. Мельникова, 81-б м. Київ, Україна
im331331@gmail.com*

Стаття присвячена визначенню сутності альтернативної мети «збуту або з метою використання при продажу товарів» як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст.199 Кримінального кодексу України та значення мотиву злочину під час кваліфікації відповідного злочину.

Ключові слова: мотив, мета, суб'єктивна сторона, підроблена національна та іноземна валюта, державні цінні папери, білети державної лотереї, марки акцизного податку, голографічні захисні елементи.

ЦЕЛЬ И МОТИВ: СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ СОСТАВА ПРЕСТУПЛЕНИЯ, ПРЕДУСМОТРЕННОГО СТ. 199 УГОЛОВНОГО КОДЕКСА УКРАИНЫ

Михайлов И.М.

*Национальная академия прокуратуры Украины, ул. Мельникова 81-б, г. Киев, Украина
im331331@gmail.com*

Статья посвящена определению сущности альтернативной цели «сбыта или с целью использования при продаже товаров» как обязательного признака субъективной стороны преступления, предусмотренного ст.199 Уголовного кодекса Украины и значение мотива преступления при квалификации данного преступления.

Ключевые слова: мотив, цель, субъективная сторона, поддельная национальная и иностранная валюта, государственные ценные бумаги, билеты государственной лотереи, марки акцизного налога, голографические защитные элементы.

PURPOSE AND MOTIVE: NATURE AND SIGNIFICANCE FOR CORPUS DELICTI OF ARTICLE 199 OF THE CRIMINAL CODE UKRAINE

Mikhailov I.M.

*National prosecution academy of Ukraine, Str. Melnikova, 81-b, Kyiv, Ukraine
im331331@gmail.com*

The paper is devoted to the analysis of some thesis of criminal and legal characteristics of the crime provided by the article 199 of the Criminal Code of Ukraine, due to legislative amendments, with imitation of excise duties' signs and holographic protective elements.

Defined goal in the text «using at selling goods» narrows the action of the criminal norm; it did not exist in the previous edition of article 216 of the Criminal Code. However, its definition due to rules of grammatical interpretation deals with counterfeit national currency of Ukraine, foreign currency, state securities and state lottery tickets. We consider it is unnecessary to define additional goal that meaningfully much narrower than the goal of sale. Thereby we can eliminate the contradiction.

In the disposition of the criminal law, provided st.199 Criminal Code of Ukraine is inappropriate definition of alternative goals and unnecessary detail. Given that the goal of "using the sale of goods" and the goal of "sales" are related as part and whole, and use the sale of goods is one of the possible options for appropriate subjects to achieve sales. Thus, the sales target is the desire of the person (compensated or free) to reach the exclusion of counterfeit money, government securities and state lottery tickets or illegally made, received, counterfeit stamps tax, security holograms.

Conducted research gave us a reason to conclude the necessity of taking out the separate corpus delicti, concerning counterfeit excise duties' signs and holographic protective elements article 216-1 of the Criminal Code of Ukraine.

Key words: motive, objective, subjective aspect of the crime, counterfeit national and foreign currency, state securities, tickets of state lottery, signs of excise duties, holographic protective elements.

Внесення змін до суб'єктивної сторони – досить не поширений підхід серед змін у законодавчій діяльності. Крім того, деталізація мети як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони повинна мати належне обґрунтування й аргументовані висновки. Оскільки підхід до конкретизації мети злочину відображає особливості характеристики предмета злочину, водночас проводить диференціацію суспільної небезпечності діянь у залежності від визначення майбутньої моделі поведінки, якої хоче досягти винний. Розрізнення таких злочинних проявів із визначенням мети в правозастосовчій практиці матиме місце, навіть не передбачивши різних меж покарань у санкціях статті, це відбувається довільно. Тому визначаємо нашою метою з'ясування відповідей на такі питання: сутність та зміст альтернативної мети злочину «використання при продажу товарів» та «мета збуту» товарів, передбаченого ст.199 Кримінального кодексу України (далі – КК України), їх відмінності; чи потрібна деталізація мети в складі злочину, передбаченого ст.199 КК України; розгляд дискусій стосовно мотиву відповідного злочину: чи можуть бути некорисливі спонукання та їх вплив на суспільну небезпечність злочину.

Питання кримінальної відповідальності за підроблені грошові знаки, державні цінні папери, білети державної лотереї та щодо незаконних діянь незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок акцизного податку та їх голографічних захисних елементів присвячувались праці П.П. Андрушка, Н.О. Гуторової, О.О. Дудорова, М.І. Мельника, Є.Л. Стрельцова, І.В. Сингаївської, Ю.В. Солопанова, О.О. Кашкарова, С.І. Марка, Т.Г. Крижанівської, В.В. Зайди. Однак більшість робіт із зазначеної проблематики були виконані до прийнятих законодавчих змін, тому їх аналіз потребує глибокого дослідження.

Мотив та мета визначають конкретні завдання реальних дій, вибір способів та засобів їх вирішення. На їх основі виникає ідеальна модель злочинного діяння, відповідно, вони є фундаментом, на якому утворюється реальне психічне відношення особи до суспільно небезпечного діяння, тобто сама вина. Зміст самої вини в багатьох аспектах визначається мотивом та метою. Наявність умисної форми вини зобов'язує досліджувати питання про мотиви та мету вчинення злочину. Без визначення мотиву та мети вчиненого складно (подекуди неможливо) відрізнити один злочин від одного. Під час вчинення будь-яких діянь особа визначає мету, певну модель майбутнього, яку вона намагається досягнути вчиняючи злочин. Досить влучно визначає мету злочині А.І. Рарог, який вважає, що вона служить тим дзеркалом, у якому в певній мірі відображаються й потреби, й інтереси суб'єкта, а також соціальна позиція, моральні цінності особи. Склад злочину з альтернативною формою вини, вчинення яких можливе з будь-яким видом умислу, ніколи не включає у свій склад злочину спеціальної мети [1, с. 306, 116]. Отже, виготовлення та інші незаконні дії, передбачені ст.199 КК України, можуть бути вчинені тільки з прямим умислом.

Під час вчинення злочину з прямим умислом особа, маючи певну мету, прагне до її досягнення, тому настання суспільно небезпечних наслідків вчиненого злочину є або кінцевою, або проміжною метою особи [2, с. 157].

Вивчення юридичних джерел та ознайомлення з матеріалами практики переконало, що мета злочину, яка визнається обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст.199 КК України, не сприймається як аксіома та не має єдиної визначеної позиції щодо її існування.

Уперше мета збуту під час виготовлення підроблених грошей була введена як конституційна ознака в конструкцію кримінально-правової норми до КК РСФСР 1922 р., за його зразком того ж року був підготовлений Кримінальний кодекс УСРР.

У дослідженнях вітчизняних правників зазначається, що правоохоронні органи та органи правосуддя не завжди з достатньою повнотою з'ясовують мету вчинення цього злочину, приділяючи увагу переважно встановленню об'єктивних ознак, які вказані в диспозиції ст.199 КК України. Унаслідок цього іноді робляться необґрунтовані висновки про наявність мети злочину на підставі насамперед факту виявлення

підробок або інструментів чи пристосувань, призначених для їх виготовлення, у супереч іншим обставинам [3, с. 139].

Неодноразово висловлювалися пропозиції щодо виключення мети як обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони злочину, передбаченого ст.199 КК України [4, с. 107; 5, с. 47-48]. О.О. Дудоров обґрунтував хибність такої позиції, пояснивши, що проблема посилення ефективності протидії підробленню грошей, державних цінних паперів і білетів державної лотереї має вирішуватись шляхом поліпшення діяльності правоохоронних органів, запровадження дієвого контролю за обігом відповідної техніки й обладнання, а не за рахунок соціально та юридично необґрунтованих змін закону. Відповідний висновок, на нашу думку, взагалі стосується змін змісту ст.199 КК України, що мали місце в 2012 р. щодо марок акцизного податку та голографічних захисних елементів.

Щодо законодавчої конструкції ст.216 КК України Т.Б. Крижанівська зазначала, що більшість злочинних діянь, пов'язаних із незаконним виготовленням або підробленням із марками акцизного збору, контрольними марками та голографічними захисними елементами фактично вчиняється саме з метою їх збуту або з метою незаконного використання. Вчинення аналогічних діянь без мети збуту або незаконного використання не становить значної суспільної небезпеки. Тому науковець вважає доцільним включення до обов'язкових ознак складу злочину спеціальної мети – збуту або незаконного використання [6, с. 117].

І якщо дилема питання раніше полягала в тому, чи потрібна мета збуту або ні (стосовно її необов'язковості, як правило, лунала думка в криміналістичних дослідженнях), то сьогодні в диспозиції цієї норми визначено два альтернативні види мети: «з метою використання при продажу товарів» та «збуту». Згідно з правилами граматичного тлумачення кримінальна відповідальність може настати тільки в разі вчинення хоча б одного із шести альтернативних діянь об'єктивної сторони, а саме: виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну визначених предметів злочинів, передбачених у ст.199 КК України, коли винний переслідував мету використання під час продажу товарів або мету збуту. Річ у тім, що у відповідному «рівнянні» особливу роль відіграє характеристика предмета злочину. Визначення мети для аналізованого злочину відіграє роль ознак, що надають діянню характер кримінально караного, завдяки яким відмежовуються злочинні дії від незлочинних.

Мета злочину – це ідеальна (уявна) модель майбутнього бажаного результату, до настання якого прагне винний, коли вчиняє злочин [1, с. 115]. Якщо в законі вказується спеціальна мета злочину, то засобом її досягнення в злочинах із формальним складом виступає описане в диспозиції кримінально-правової норми діяння. Вчинення дій, свідомо вибраними як засіб задоволення внутрішньої потреби, завжди є для винного бажаними, а значить можуть вчинятися лише з прямим умислом.

Для складу злочину виготовлення (за діючою редакцією норми зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну) підроблених грошових знаків не важливо, яким чином планував винний здійснити мету збуту (особисто або через інших осіб). Проте встановлення самої мети збуту в діях особи, що виготовила підроблені грошові знаки, у цих випадках має суттєву різницю. Коли виготовлення підроблених грошових знаків супроводжується їх збутом саме виготовлювачем, то наявність мети збуту під час виготовленні не викликає сумнівів. Коли збут підроблених грошей здійснюється іншими особами без прямої участі виготовлювача, то про наявність мети збуту під час виготовлення підроблених грошових знаків можна визначати з урахуванням обстановки вчинення виготовлення, передачі підроблених екземплярів іншим особам, що в подальшому здійснювали їх збут. Встановлення мети збуту підроблених грошових знаків більш ускладнюється, якщо злочинні дії виготовлювача припинені на стадії попередньої злочинної діяльності або й після виготовлення підробок, але до початку збуту. Вирішення такого завдання потребує детального аналізу всіх обставин діяння в конкретній обстановці його вчинення. У випадках, коли зображення грошових знаків виготовлені без мети збуту під виглядом справжніх, без відома особи, яка їх виготовила, збуваються іншими особами як фальшиві, відповідальність за фальшивомонетництво несуть тільки ці особи [7, с. 45-46].

Мета збуту визначається як бажання винної особи запустити в обіг під виглядом справжніх предметів [8, с. 50]. Під «збутом» підробленої національної валюти України, іноземної валюти, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї як будь-яке їхнє умисне відчуження (платне чи безоплатне), випуск в обіг як особою, яка їх виготовила, так і тією, яка їх підробляла (незалежно від того, звідки вони до неї потрапили, але за умови, що ця особа усвідомлює факт випуску в обіг фальшивих грошей): використання як засобу платежу, продаж, розмін, обмін, дарування, передача в борг чи в рахунок боргу, програш в азартних іграх тощо [9, с. 82]. У тлумачних словниках визначається, що збут – це продаж чого-небудь

споживачу, нелегальна торгівля чим-небудь [10, с. 721]. Також збут підроблених грошових знаків, державних цінних паперів і білетів державної лотереї тлумачать як умисні дії, що полягають у відчуженні підроблених грошових знаків, державних цінних паперів і білетів державної лотереї в оплатній або безоплатній формах особою, яка поінформована про підробленість зазначених предметів (як засобу платежу, розміну, обміну, у вигляді подарунка, у рахунок покриття боргу, програш в азартних іграх, продаж, надання в борг, використання як предмета застави тощо) [11, с. 130].

На думку І.В. Сингаївської, поява в тексті мети «використання при продажу товарів» у ст.199 КК України звужує спектр дії кримінально-правової норми, вона не існувала в попередній редакції ст.216 КК України й не зрозуміло в чому необхідність її появи. Можливо, існування обов'язкової ознаки суб'єктивної сторони «мети збуту» змусило законодавця зазначити альтернативну мету. Однак її наявність за правилами граматичного тлумачення стосується також підробленої національної валюти України у виді банкнот чи металевих монет, іноземної валюти, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї. виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну «з метою використання при продажу товарів» щодо державних цінних паперів чи білетів державної лотереї взагалі недоречно. Вважаємо зайвим визначати додаткову мету, яка за значенням є вужчою в порівнянні з поняттям «мета збуту». Тим самим можна усунути визначене протиріччя [12, с. 82-87].

Вчинення злочину, передбаченого ст.216 КК України, у частині незаконних дій з акцизними марками врешті-решт призводить до реалізації алкогольних напоїв і тютюнових виробів без сплати акцизного податку на ці товари, а в результаті – до ненадходження в бюджет належних грошових коштів [13, с. 530]. Незаконне виготовлення чи підроблення акцизних і контрольних марок, голографічних захисних елементів без мети збуту чи незаконного використання може обумовлюватися некорисними мотивами – задоволення від самого процесу діяльності, самоствердження, кар'єризм тощо [6, с. 116]. Н.О. Гуророва охарактеризувала таку позицію як непереконливу й назвала штучним розрив між незаконними діями з акцизними марками й ухилення від сплати акцизного збору. Було поставлене питання: з якою ще метою можна умисно незаконно виготовляти, отримувати чи підробляти марки акцизного збору, якщо в подальшому винна особа не має наміру їх використовувати (самостійно або іншими особами) під час ухилення від сплати акцизного збору [14, с. 162].

Автори підручника «Кримінальне право. Особлива частина», розглядаючи на сторінках своєї роботи відповідну дискусію, зазначають, що можлива ситуація, коли особа, скоюючи перераховані в ст.216 КК України злочинні дії, керується зовсім не прагненням ухилитися від сплати акцизного податку. Наводиться приклад, коли особа може переслідувати мету збагачення за рахунок збуту незаконно виготовлених чи підроблених акцизних марок або воліє отримати винагороду за незаконне виготовлення таких марок. Якщо виходити з положення про нерозривний взаємозв'язок ухилення від сплати акцизного податку й незаконних дій з акцизними марками, то притягнення такої особи за ст.216 КК України стає проблематичним, але навряд чи можна назвати такий підхід виправданим. Однак ми не визнаємо зайвим законодавче уточнення суб'єктивної сторони цього злочину за рахунок вказівки в ч.1 ст.216 КК України на те, що незаконне виготовлення або підроблення відповідних предметів вчиняється з метою їх збуту або використання за призначенням [13, с. 530].

Зазначене питання потребує поглибленого дослідження. Для з'ясування термінів слід звернутись до тлумачного словника. Використання визначають як застосування, вживання чого-небудь із користю, користування чимось [15]. Продаж тлумачать через термін «продавати», що означає віддавати який-небудь товар в обмін на гроші або на інший товар; віддавати за гроші у володіння іншій особі; збувати кому-небудь (за гроші) [15].

Фактично використання під час продажу є формою оплатного відчуження. Щодо уточнення «при продажу товарів» складається думка, що законодавець мав намір застосовувати саме до марок акцизного податку, а отже, і до голографічних захисних елементів. Однак формулювання саме як альтернативної мети доводить, що ця ознака застосовується й до підроблених грошей, державних цінних паперів і білетів лотереї. Відповідно, виокремлення такої мети відокремлює оплатну форму відчуження (збут охоплює й оплатну, і безвідплатну), сферу застосування зводить до «продажу товарів», залишаючи за межами сферу послуг, доводить про зайвість такого уточнення. З огляду на зазначене робимо висновок, що мета збуту та мета використання під час продажу товарів співвідносяться як ціле та частина.

Мотив – це обумовлене певними потребами та інтересами спонукання, яке викликає в особи рішучість вчинити злочин і проявляється в ньому [1, с. 107].

Мотив народжується від взаємодії факторів: направленості особи (системи її установок), актуальної потреби та її предмета, тобто того зовнішнього, що перетворює потребу в мотиви діяльності.

Під час аналізу судової практики зустрічаються справи, у яких особа, яка вчиняє фальшивомонетництво саме з альтруїстичних мотивів, наявне прагнення допомогти іншим, незважаючи на те, що особою вчиняються незаконні діяння. Фактично такі справи є винятком, оскільки домінуючим мотивом під час вчинення таких злочинів є корисливий мотив. Щодо незаконних дій із марками акцизного податку перевага саме на боці корисливого мотиву.

Будь-яка індивідуальна потреба може стати джерелом користолюбства. Проте не самі по собі потреби пояснюють розповсюдженість та живучість корисливих спонукань. Лавиноподібне захоплення злочинного накопичення викликано деморалізацією обдурених людей, зростанням паразитарних настроїв на фоні глибокої економічної кризи, інфляції та різкого майнового розшарування громадян [16, с. 48]. Від себе додамо, що сьогодні, коли відбулося анексування півострову, проводиться антитерористична діяльність на Сході країни, відсутня стабільність та рішучі кроки в економічній сфері, в умовах політичної невизначеності, галопаючої інфляції, панічних настроїв населення з приводу постійного підняття цін це особливо відчутно.

Корисний мотив завжди переслідує мету отримання матеріальної вигоди або позбавлення матеріальних затрат. Проте наявність матеріальної зацікавленості не визнається користю, а лише прагнення до неправомірного збагачення.

Фактично усвідомлений мотив – це кінцева мета діяльності. Її досягнення здійснюється через реалізацію проміжних цілей відповідними діями. Коли ці проміжні цілі не приносять безпосередньої вигоди, їх не можна назвати корисливими, хоча вони й складають етапи корисливої мотивації.

Слово «користь» несе на собі негативну моральну оцінку спонукання та вказує на його егоїстичний зміст. Тому нелогічно вважати корисливою турботу про суспільне або колективне благо навіть у тих випадках, коли це вигідно окремій особі. Корисливий мотив зростає з індивідуальної потреби й особистого інтересу. Корисливим мотивом визначають аморальне прагнення особи задовольнити індивідуальну потребу шляхом вчинення протиправного, передбаченого кримінальним законом заволодіння чужим майном чи майновими правами, які їй не належать, або шляхом незаконного звільнення від майнових зобов'язань і скорочення необхідних особистих витрат [16, с. 39, 51].

С.М. Кочої справедливо зазначав, що називаючи мету, до якої прагне винний, та мотив, яким він керується, однаково корисними, законодавець створив ще одну проблему: вніс плутанину як у теорію, так і в практику [17, с. 111].

Співвідношення між корисливою метою та мотивом користі, усупереч звичному слововживанню, не завжди співпадають. Якщо доведена корислива мета, то мотив діяльності не може називатись безкорисливим. Цю взаємну залежність мотиву та мети не можна поміняти місцями: корислива мотивація діяльності досить часто поєднується з некорисливими цілями дій [16, с. 39].

Корисливий мотив найчастіше серед інших мотивів зустрічається під час вчинення фальшивомонетництва. Доречно зазначає Н.О. Гуторова, що в більшості випадків під час вчинення злочинів, що передбачені ст.199 КК України, особа переслідує корисливу мету, яка корелюється з корисливим мотивом. Однак така вимога не є обов'язковою, збут може вчинятися й на безвідплатній основі з некорисливих спонукань [14, с. 264]. Вчинення збуту у вигляді дарування підроблених грошових знаків свідчить про передачу підробок особі в безоплатній формі, а отже, з некорисливих мотивів.

Подальша передача підроблених грошових знаків, що отримані під виглядом справжніх, від звичайного збуту підробок відрізняється відсутністю корисливої мети, оскільки під час подальшої передачі переслідується мета не збільшити своє майно за рахунок чужого, а бажання захистити себе від майнової шкоди шляхом перенесення її на інших [7, с. 56]. У наукових працях зустрічаємо й таке обґрунтування, що виготовлення підроблених грошей і цінних паперів, дуже схожих зі справжніми, уже свідчить про корисливі мотиви їх виготовлення та можливість збуту [18, с. 174-175].

Вивчення судової практики засвідчує неоднозначний підхід щодо визначення корисливого мотиву, а саме: у деяких кримінальних справах корисливі спонукання в скоєнні фальшивомонетництва визнавались обставиною, що обтяжує покарання; в інших справах, навпаки, зазначається, що збут підроблених грошей був пов'язаний із наявністю корисних інтересів в особи, яка вчинила цей злочин, а тому вчинення з корисливих мотивів не може визнаватися обтяжуючою обставиною, наявні й такі пояснення, що

«корисливий мотив охоплюється диспозицією норми»; в інших виразах цієї категорії справ надається роз'яснення, що не визнається обтяжуючою обставиною вчинення злочину з корисливих мотивів, оскільки цей мотив є ознакою суб'єктивної сторони складу злочину «фальшивомонетництва» [19].

У 2012 р. законодавець вирішив частково внести узгодженість положення, передбаченого ч.2 ст.59 КК України та ст.199 КК України, передбачивши обов'язкове додаткове покарання – конфіскацію майна, передбачення в санкції статті якої доводить про наявність корисливого мотиву, оскільки конфіскація майна як вид покарання передбачається за тяжкі та особливо тяжкі корисливі злочини. Водночас санкція, передбачена ч.1 ст.199 КК України, не є кумулятивною нормою, хоча основний склад злочину за нормативною класифікацією, передбаченою ст.12 КК України, визначається як тяжкий злочин.

Доречним визнаємо уточнення стосовно реалізації корисливого мотиву шляхом вчинення безпосередніх дій із предметом злочину, передбаченим ст.216 КК України, що є можливою лише під час його відчуження та отримання зворотної матеріальної або нематеріальної вигоди, тобто збуту чи незаконного використання. Незаконне виготовлення чи підроблення марок акцизного збору, контрольних марок чи голографічних захисних елементів без мети збуту або незаконного використання може обумовлюватися процесуальним мотивом (задоволення від самого процесу діяльності, самоствердження, саморозвиток, влада, кар'єристські мотиви, мотиви досягнення тощо). Таким чином, корисливий мотив як основний (домінуючий) притаманний суб'єкту лише у випадках, коли незаконне виготовлення, одержання чи підроблення зазначених у диспозиції ч.1 ст.216 КК України предметів супроводжується наступним їх збутом чи незаконним використанням. Лише за таких умов корисливий мотив може бути реалізовано. Відтак досягнення фактичного результату діяння, передбаченого ст.216 КК України, наприклад одержання чи незаконного виготовлення марок акцизного збору, є проміжною метою загальної злочинної діяльності та обумовлюється мотивом спрощення або полегшення вчинення іншого злочинного діяння. Саме це діяння є завершальним у складі злочинної поведінки, з ним пов'язується реалізація корисливого мотиву [6, с. 116]. Оскільки проміжні цілі не приносять безпосередньої вигоди, їх не можна назвати корисливими, хоча вони й складають етапи корисливої мотивації.

Також слід згадати з історії кримінального законодавства такий склад злочину, як шкідництво, який полягав у масовому виготовленні радянських грошових знаків із метою підризу економічної могутності, зокрема кредитно-грошової системи (ст.61 КК 1960 р.) Досить згадати про операцію «Бернгард» у концлагері «Заксенхаузен», де таємно в одному з бараків під час Другої світової війни ув'язнені під погрозою смерті виготовляли фальшиві фунти стерлінги, долари США, югославські облігації, ліри та динари. Тому вчинення фальшивомонетництва з метою ослаблення економічної могутності держави з будь-яких мотивів має кваліфікуватися за ст.199 КК України.

Злочин, передбачений ч.1 ст.199 КК України, може бути вчинений із будь-яких мотивів, найчастіше ним є корисливий мотив, але він не є єдино можливим. Щодо складу злочину за наявності кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак (передбачених у ч.2 та ч.3 ст.199 КК України) законодавець визначає їх вчинення саме з корисливих мотивів. Вважаємо, що визначення конфіскації майна в ч.2 та ч.3 ст.199 КК України має бути визначене як додаткове факультативне покарання.

Мета збуту визначається нами як бажання особи, яка поінформована про підроблені грошові знаки, державні цінні папери та білети державної лотереї або незаконно виготовлені, одержані, підроблені марки акцизного податку, голографічні захисні елементи досягти відчуження (оплатно або безоплатно) зазначених предметів (використавши їх як засіб платежу, розміну, обміну, у вигляді подарунка, у рахунок покриття боргу, програшу в азартних іграх, використання під час продажу, надання в борг, використання як предмета застави тощо). «Використання при продажу товарів» – це фрагмент одного з можливих варіантів використання. Мета «продажу поінформованій особі про їх несправжність відповідних предметів» і мета «при продажу товарів» є варіантами використання відповідних предметів для досягнення відчуження, а отже, для досягнення збуту.

Тому вважаємо, що в диспозиції кримінально-правової норми, передбаченої ст.199 КК України, є недоречним визначення альтернативної мети та зайвої деталізації. Зважаючи на те, що мета «використання при продажу товарів» та мета «збуту» співвідносяться як «частина і ціле», то використання при продажу товарів є одним із можливих варіантів використання відповідних предметів для досягнення збуту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рарог А.И. Настольная книга судьи по квалификации преступлений : практическое пособие / А.И. Рарог. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 224 с.
2. Максимов С.В. Цель в уголовном праве : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / С.В. Максимов ; Казан. гос. ун-т. – Ульяновск, 2002. – 189 с.
3. Марко С.І. Кримінально-правова характеристика виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою збуту або збуту підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї : дис... канд. юрид. наук : 12.00.08 / С.І. Марко ; Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – Львів, 2009. – 220 с.
4. Воробей О. Підробка сучасних паперових грошових знаків / Воробей О. // Право України. – 2001. – № 6. – С. 106-108.
5. Мацишин В.С. Особливості розслідування фальшивомонетництва : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / В.С. Мацишин ; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2002. – 296 с.
6. Крижанівська Т. Суб'єктивна сторона незаконного виготовлення, підроблення, використання або збуту марок акцизного збору, контрольних марок чи голографічних захисних елементів (ст.216 КК України) / Т. Крижанівська // Юридична Україна – 2009. – № 10. – С. 112-118.
7. Солопанов Ю.В. Ответственность за фальшивомонетничество / Ю.В. Солопанов. – М. : Изд. ВШ МООП РСФСР, 1963. – 92 с.
8. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності : кримінально-правова характеристика : монографія / О.О. Дудоров. – К. : Юридична практика, 2003. – 924 с.
9. Хар І.О. Кримінальна відповідальність за виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї / І.О. Хар // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – № 11. – С. 73-83.
10. Современный толковый словарь русского языка / гл. ред. С.А. Кузнецов. – Спб. : «Норинт», 2002. – 1536 с.
11. Сингаївська І.В. Фальшивомонетництво в Україні : кримінально-правовий та кримінологічний аспекти : монографія / І.В. Сингаївська. – Луганськ : Віртуальна реальність, 2010. – 358 с.
12. Сингаївська І.В. Посилення відповідальності за фальшування марок акцизного збору та голографічних захисних елементів : вплив законодавчих змін на правозастосовчу діяльність / І.В. Сингаївська // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 1. – С. 82-87.
13. Кримінальне право (Особлива частина) : підручник / за ред. О.О. Дудорова, Є.О. Письменського. – Луганськ : Видавництво «Елтон -2», 2012. – Т. 1. – 780 с.
14. Гуторова Н.О. Кримінально-правова охорона державних фінансів України : монографія / Н.О. Гуторова. – Х. : Вид-во нац. університету внутр. справ України, 2001. – 384 с.
15. Словник української мови Інституту мовознавства імені О.О. Потебні Національної академії наук України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.inmo.org.ua/sum.html>
16. Зелінський А.Ф. Корислива злочинна діяльність / А.Ф. Зелінський, М.Й. Коржанський. – К. : Генеза, 1998. – 144 с.
17. Кочои С.М. Ответственность за корыстные преступления против собственности / С.М. Кочои. М. : Изд-во «Профобразование», ООО «АНТЕЯ», 2000. – 322 с.
18. Петрянин А.В. Ответственность за изготовление или сбыт поддельных денег или ценных бумаг : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / А.В. Петрянин ; Нижегород. акад. МВД. – Н. Новгород, 2003. – 221 с.
19. Сингаївська І.В. Корисливий мотив як ознака суб'єктивної сторони злочину, який передбачений ст.199 КК України / І.В. Сингаївська // Актуальні проблеми правового регулювання господарської діяльності в сучасній Україні : матеріали міжвузівської науково-практичної конференції (19 грудня 2008 р.). – Сімферополь : КРП, 2008. – С. 233-236.

REFERENCES

1. Rarog, A.Y. (2006), *Nastolnaja knyha sudy po kvalyfykatsiy prestuplenyj : prakticheskoe posobie* [Handbook of judges qualification of crimes : practical guide], TK Velby, Izd-vo Prospekt, Moscow, Russia.
2. Maksymov, S.V. (2002), "The purpose in criminal law", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.08, Kazan state university, Uljanovsk, Russia.
3. Marko, S.I. (2009), "Criminal legal description of manufacture, possession, acquisition, transport, transfer, import to Ukraine with intent to sell or sale of counterfeit money, government securities or state lottery tickets", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.08, Lviv state university of internal affairs, Lviv, Ukraine
4. Vorobej, O. (2001), "Counterfeiting of modern paper money", *Pravo Ukrainy*, no.6, pp. 106-108.
5. Macyshyn, V.S. (2002), "Features of investigating counterfeiting", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.09, National academy of internal affairs of Ukraine, Kyiv, Ukraine
6. Kryzhanivska, T. (2009), "The subjective aspect of illegal production, imitation, use or sale of excise stamps, control marks or holograms (art. 216 of the Criminal Code of Ukraine)", *Jurydychna Ukraina*, no.10, pp. 112-118.
7. Solopanov, Ju.V. (1963) *Otvettvennost za falshyvomonetnychestvo* [Responsibility for counterfeiting], Izd. VSh MOOP RSFSR, Moscow, Russia.
8. Dudorov, O.O. (2003), *Zlochyny u sferi hospodarskoi dijalnosti : kryminalno-pravova kharakterystyka monograph* [Crimes in the sphere of economic activity : criminal legal description : monography], *Jurydychna praktyka*, Kyiv, Ukraine.
9. Khar, I.O. (2002), "Criminal responsibility for production, storage, purchase, transportation, transfer, import to Ukraine with intent to sell or sale of counterfeit money, government securities or state lottery tickets", *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 11., pp. 73-83.
10. Kuznetsov, S.A. (2002), *Sovremennyi tolkovyi slovar russkoho jazyka* [Modern explanatory dictionary of Russian language], Norynt, Saint Petersburg, Russia.
11. Syngaiivska, I.V. (2010), *Falshyvomonetnytstvo v Ukraini : kryminalno-pravovyi ta kryminolohichnyj aspekty : monograph* [Counterfeiting in Ukraine : criminal legal and criminological aspects : monography], Virtual'na realnist, Lugansk, Ukraine.
12. Syngaiivska, I.V. (2014), "Increased liability for fraud excise stamps and holographic protective elements : the impact of legislative changes on the enforcement activities", *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, no. 1., pp. 82-87.
13. Dudorov, O.O. and Pysmenskyi, Je.O. (2012), *Kryminalne pravo (Osoblyva chastyna) : pidruchnyk* [Criminal Law (Special section) : textbook], Vol. 1, «Elton-2», Lugansk, Ukraine.
14. Gutorova, N.O. (2001), *Kryminalno-pravova okhorona derzhavnykh finansiv Ukrainy, monographiya* [Criminal legal protection of the public finance of Ukraine : monography], Vyd-vo nac. universytetu vnutr. sprav Ukrainy, Harkiv, Ukraine.
15. *Slovyk ukrainskoi movy Instytutu movoznavstva imeni O.O. Potebni Nacionalnoi akademii nauk Ukrainy* [Dictionary of Ukrainian language of Institute of Linguistics named after O.O. Potebnya of National Academy of Sciences of Ukraine], available at : www.inmo.org.ua/sum.html (access date April 15, 2015)
16. Zelinskyi, A.F. and Korzhanskyi, M.J. (1998), *Koryslyva zlochynna diyalnist* [Lucrative criminal activity], Geneza, Kyiv, Ukraine.
17. Kochoy, S.M. (2000), *Otvettvennost za korystnye prestupleniya protiv sobstvennosti* [Responsibility for acquisitive crimes against property], Izd-vo «Profobrazovanie», LTD «ANTEYA», Moscow, Russia.
18. Petrjanyn, A.V. (2003), "Responsibility for manufacturing or sale of counterfeit money or securities", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.08, Nizhegorodskaya academy of Ministry of internal affairs, Nizhniy Novgorod, Russia.
19. Syngaiivska, I.V. (2008), "Selfish motives as a sign of mens rea, which provided by art. 199 of the Criminal Code of Ukraine", *Aktualni problemy pravovoho reguljuvannya hospodarskoi diyalnosti v suchasnyy Ukraini : materialy mezhvuzivskoi naukovy-praktychnoi konferentsii* [Actual problems of legal regulation of economic activity in modern Ukraine : materials of interuniversity scientific conference], Simferopol, Desember 19, 2008, pp. 233-236.